

Perspectivă, consecințe și unitate

Este și firesc, cred, să începem prin a afirma de-a dreptul că la Teatrul Național (și poate, cine știe, și la altele?) există o tendință de a avea față de problema repertoriului o poziție empirică, îngustă și, dacă nu lipsită de orientare, cel puțin lipsită de perspectivă. Repertoriul unui teatru nu se poate face nici chiar de la o stagiune la alta. (...) Această perspectivă, adică *posibilitatea de a respecta practic un repertoriu întocmit pe o durată mai mare de timp*, nu se poate obține decât prin căutarea permanentă a acelor lucrări care să corespundă pe de o parte cerințelor artistice pe care trebuie să le îndeplinească teatrul, iar pe de altă parte posibilităților trupeii respective. (...) Problema este cu atât mai grea cu cât dorința de a alege piesele cele mai potrivite ansamblului unui teatru nu trebuie să o înlocuiască pe aceea a valorii estetice (...)

S-au luat mereu o serie de măsuri bune dacă nu ideale. S-au înfăptuit o serie de lucruri laudabile. *Dar toate acestea n-au avut consecințe*. Lipsa aceasta de consecințe este caracteristică situației din Teatrul Național. De multe ori, ai impresia că, în sfârșit, s-a rezolvat o problemă. Se anunță măsuri, toată lumea e de acord cu ele, cel puțin în aparență. Și totuși, fie-mi iertat acest refren, ele nu se aplică. De ce? (...) Multor actori tineri li s-a dat prilejul să demonstreze posibilitățile pe care le au (...). Au avut consecințe aceste afirmări? Au fost urmăriți cu toată grija în continuare acești tineri? (...) Dar problema aceasta, a atenției cu care trebuie urmărită cariera fiecărui membru al colectivului, grija de a i se asigura o creștere profesională, privește și mai acut generația de mijloc, care trebuie să precia pe umerii ei lipsiți de antrenament marele repertoriu. (...)

(...) Este vorba de *lipsa de unitate a acestui colectiv*. Și când spun aceasta, mă refer în primul rând la unitatea de ordin artistic. Firește, noi toți lucrăm pe baza unor principii comune. Dar există în Teatrul Național prea multe feluri diferite de a aplica aceste principii și prea puține zone comune de înțelegere.

(Radu Beligan, „Teatrul“ nr. 1/1957, p. 47)

Rosturile unui Teatru Național

Or fi rosturile unui Teatru Național oarecum deosebite de ale celorlalte teatre? O fi existând oare o ierarhie a lor? (...) Nu numai simbolic, Teatrele Naționale s-au născut în capitalele fostelor provincii românești. Importante focare de cultură, adevărate centre

7

Ianuarie 1957

de radiație a tot ceea ce înseamnă învățămîntul, știința și arta noastră... Le-au cîtorit actori și regizori, directori cu mîntea luminată și sufletul entuziast, dramaturgi de valoare și curaj. Între zidurile de cetățuie ale acestor teatre, care n-au împiedicat nicicînd liberul contact cu viața „dinafară”, dar care au oprit pătrunderea înăuntru a valurilor de vulgaritate, indecență, superficialitate, incultură și meschinărie morală, s-au împlinit prin spectacol cele mai de seamă opere ale dramaturgiei românești; între zidurile lor a răsunat versul celor mai mari poeți ai omenirii; între zidurile lor au învățat și s-au realizat ca artiști cei mai venerați dintre actorii, regizorii, scenografilor, macheurii și tehnicienii noștri de teatru. Luați separat, unii dintre ei erau, poate, niște biete oameni, limitați și egoiști. Pe scena Teatrului Național însă, ei se contopau într-un tot armonios și nobil. (...) Perioadele cele mai negre ale istoriei Teatrelor Naționale coincid aproape întotdeauna cu lipsa unei mari personalități la cîrma instituției. (...)

(Sorana Coroamă, „Teatrul“ nr. 1/1957, p. 53)

Problema esențială: stilul

Admirație, dragoste, mîndrie românească — prea multe generații au țesut aceste sentimente în jurul bătrînului teatru, pentru ca vicisitudinile prin care trece să nu doară. Ridicarea Teatrului Național la vechea lui autoritate reprezintă nu o simplă îndatorire de pietate, ci un act necesar de politică culturală, un gest de luciditate. Este limpede azi... că problema esențială a Teatrului Național este lipsa unui stil propriu. Și nu un stil oarecare, ci acela care să convină funcției precise a Naționalului în viața noastră culturală. (...)

(Horia Lovinescu, „Teatrul“ nr. 1/1957, p. 54)